

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
науково-педагогічної роботи
проф. А.Г.Шульга
_____ 08 _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліна « Внутрішня медицина з інфекційними хворобами та фтизіатрією»

напрямок підготовки – 1201. «Медицина»

спеціальність - «Лікувальна справа» 7.12010001

факультет - медичний
навчальний рік - 2016-2017

Розробники: проф. Гришук Л.А., проф. Корнага С.І., проф. Савула М.М.,
доц. Кравченко Н.С.

Робочу програму схвалено на засіданні
кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії
“_16”_06 2016 року, протокол № 13

Завідувач кафедри, професор

С.М. Андрейчин

_____, 2016 рік

_____, 2017 рік

Тернопіль - 2016

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 1	Галузь знань <u>1201 Медицина</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин - 30	Спеціальність " <u>Лікувальна справа</u> " <u>7.12010001</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		6-й	6-й
		семестр	
		11-й	12-й
		лекції	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 12 самостійної роботи студента - 18	Освітньо-кваліфікаційний рівень; <u>спеціаліст</u>	практичні	
		12	12
		лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		18	18
		Індивідуальні завдання	
		-	
		Вид контролю:	
		поточний контроль	поточний контроль

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 66,6 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Мета і завдання предмету визначаються сучасним станом фтизіатричної служби в Україні в умовах погіршення епідеміологічної ситуації з туберкульозу і необхідності відповідного рівня фтизіатричних знань у майбутнього лікаря широкого профілю, сімейного лікаря.

Кваліфікаційна характеристика лікаря вимагає знання методів раннього виявлення, профілактики, діагностики і диференціальної діагностики туберкульозу у дітей, підлітків і дорослих.

Основне завдання занять – поглиблене вивчення сучасних методів профілактики, раннього виявлення туберкульозу, новітніми методами діагностики і диференціальної діагностики різних форм туберкульозу. Викладаються принципи і задачі організації боротьби з туберкульозом на різних рівнях медичної допомоги.

На практичних заняттях студенти обстежують хворих на туберкульоз легень, аналізують результати клініко-рентгенологічних, інструментальних і лабораторних досліджень, встановлюють діагноз різних клінічних форм туберкульозу, проводять диференціальний діагноз різних клінічних форм туберкульозу, призначають терапію згідно загальних принципів лікування.

Завдання:

Навчити студентів основам діагностики, лікування та профілактики різних форм туберкульозу легень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: Визначити клінічні форми туберкульозу і сформулювати клінічний діагноз відповідно до класифікації.

Визначити фактори ризику виникнення туберкульозу.

Пояснювати значення бактеріоскопічних і бактеріологічних методів дослідження харкотиння.

Пояснювати основні принципи лікування хворих на туберкульоз і визначити критерії їх вилікування.

Використовувати принципи диспансеризації осіб з групи ризику захворювання на туберкульоз та принципи профілактики туберкульозу.

Вміти:

Проводити опитування та фізикальне обстеження хворих із інтоксикаційним та бронхолегеневим синдромами.

Інтерпретувати дані бактеріоскопічного, бактеріологічного методів виявлення збудника туберкульозу.

Визначати рентгенологічні синдроми, характерні для різних клінічних форм туберкульозу.

Оцінювати результати основних лабораторних, променевих, інструментальних і методів діагностики та туберкулінодіагностики.

Проводити диференціальну діагностику при інтоксикаційному, бронхолегеновому та рентгенологічних синдромах у хворих з підозрою на туберкульоз.

Визначати варіанти тактичних дій лікаря в залежності від даних бактеріоскопічного дослідження мокротиння та флюорографічного обстеження пацієнта.

Визначати клінічні форми туберкульозу.

Визначати категорію лікування хворих на туберкульоз.

Формувати прихильність хворого на туберкульоз до лікування.

Призначати стандартизоване медикаментозне лікування хворим на туберкульоз в залежності від категорії та визначати критерії вилікування.

Призначати стандартизоване лікування хворим на мультирезистентний туберкульоз.

Призначати медикаментозне лікування хворим на туберкульоз із ВІЛ-інфекцією.

Проводити профілактику туберкульозу у ВІЛ-інфікованих.

Здійснювати профілактику туберкульозу (соціальна профілактика, інфекційний контроль, санітарна профілактика, вакцинація/ревакцинація, хіміопротекція).

Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами (подолання стигми до хворих на туберкульоз) медичного фахівця та принципами фахової субординації.

3. Програма навчальної дисципліни

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ»

Тема 1(48): Ведення хворих на туберкульоз

Індивідуальний підхід до пацієнта. Прихильність хворого на туберкульоз до лікування. Терапія під безпосереднім спостереженням медичного працівника: лікування

хворого на туберкульоз в стаціонарі та амбулаторних умовах. Стандарти лікування хворих на туберкульоз.

Практичний підхід до здоров'я легень. Стандартизація клінічної допомоги Координація у межах сектора охорони здоров'я.

Диференціальна діагностика легеневих дисемінацій, інфільтративних змін, вогнищевих та округлих тіней, порожнинних утворень у легенях. Додаткові лабораторні та інструментальні методи обстеження (прискорені культуральні методи виявлення МБТ – ВАСТЕК, хpert MTB/RIF, генетичні лабораторні методи - тести ампліфікації нуклеїнових кислот (ПЛР), серологічні проби на туберкульоз, комп'ютерна томографія органів грудної клітки, фібробронхоскопія із забором промивних вод для мікроскопічного та культурального дослідження, трансторакальна/трансбронхіальна або відкрита пункційна біопсія легень, торакоскопія з біопсією плеври із забором ексудату для мікроскопічного та культурального дослідження). Вторинна профілактика туберкульозу.

Тема 2 (49). Ведення хворих на хіміорезистентний туберкульоз

Клінічні прояви, симптоми й ознаки мультирезистентного туберкульозу та туберкульозу з поширеною медикаментозною резистентністю. Встановлення діагнозу медикаментозно-резистентного туберкульозу. Нові технологічні досягнення експрес-діагностики мультирезистентного туберкульозу. Тактика ведення хворих та стандарти лікування хворих на медикаментозно резистентний туберкульоз. Результати лікування мультирезистентного туберкульозу. Хірургічне лікування мультирезистентного туберкульозу та туберкульозу з поширеною медикаментозною резистентністю. Рекомендації щодо профілактики хіміорезистентного туберкульозу.

Тема 3(50). Ведення хворих на туберкульоз у поєднанні з ВІЛ-інфекцією.

Клінічна картина туберкульозу у ВІЛ-інфікованих хворих. Діагностика туберкульозу у ВІЛ-інфікованих, діагностика ВІЛ-інфекції у хворих на туберкульоз. Лікування ко-інфекції туберкульозу та ВІЛ: лікування туберкульозу, лікування ВІЛ-інфекції (поняття про синдром реконституції імунітету). Профілактика туберкульозу у ВІЛ-інфікованих. Контроль над ко-інфекцією туберкульоз/ВІЛ. Впровадження профілактичної терапії ко-тримоксазолом для ВІЛ-інфікованих пацієнтів, хворих на туберкульоз.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання		У тому числі				
	усього	л	п	лаб	інд.	с.р.
1	1					
«Ведення хворих на туберкульоз»						
Тема 1(48): Ведення хворих на туберкульоз						

Індивідуальний підхід до пацієнта. Прихильність хворого на туберкульоз до лікування. Терапія під безпосереднім спостереженням медичного працівника: лікування хворого на туберкульоз в стаціонарі та амбулаторних умовах. Стандарти лікування хворих на туберкульоз. Практичний підхід до здоров'я легень. Стандартизація клінічної допомоги Координація у межах сектора охорони здоров'я. Диференціальна діагностика легеневих дисемінацій, інфільтративних змін, вогнищевих та округлих тіней, порожнинних утворень у легенях. Додаткові лабораторні та інструментальні методи обстеження (прискорені культуральні методи виявлення МБТ – ВАСТЕК, xpert MTB/RIF, генетичні лабораторні методи - тести ампліфікації нуклеїнових кислот (ПЛР), серологічні проби на туберкульоз, комп'ютерна томографія органів грудної клітки, фібробронхоскопія із забором промивних вод для мікроскопічного та культурального дослідження, трансторакальна/трансбронхіальна або відкрита пункційна біопсія легень, торакоскопія з біопсією плеври із забором ексудату для мікроскопічного та культурального дослідження). Вторинна профілактика туберкульозу.			6			8
Тема 2-3 (49-50). Ведення хворих на хіміорезистентний туберкульоз. Ведення хворих на туберкульоз у поєднанні з ВІЛ-інфекцією						
Клінічні прояви, симптоми й ознаки мультирезистентного туберкульозу та туберкульозу з поширеною медикаментозною резистентністю. Встановлення діагнозу медикаментозно-резистентного туберкульозу. Нові технологічні досягнення експрес-діагностики мультирезистентного туберкульозу. Тактика ведення хворих та стандарти лікування хворих на медикаментозно резистентний туберкульоз. Результати лікування мультирезистентного туберкульозу. Хірургічне лікування мультирезистентного туберкульозу та			6			10

туберкульозу з поширеною медикаментозною резистентністю. Рекомендації щодо профілактики хіміорезистентного туберкульозу.						
Клінічна картина туберкульозу у ВІЛ-інфікованих хворих. Діагностика туберкульозу у ВІЛ-інфікованих, діагностика ВІЛ-інфекції у хворих на туберкульоз. Лікування ко-інфекції туберкульозу та ВІЛ: лікування туберкульозу, лікування ВІЛ-інфекції (поняття про синдром реконституції імунітету). Профілактика туберкульозу у ВІЛ-інфікованих. Контроль над ко-інфекцією туберкульоз/ВІЛ. Впровадження профілактичної терапії ко-тримоксазолом для ВІЛ-інфікованих пацієнтів, хворих на туберкульоз.						
Разом за змістовим модулем -						
Усього годин	30	-	12	-	-	18
ІНДЗ – не передбачено	-	-	-	-	-	-

5. Зміст програми.

6. Теми семінарських робіт – не передбачено

7.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

«Ведення хворих на туберкульоз»

№ з/п	Тема	Кількість годин
48	Ведення хворих на туберкульоз	6
49-50	Ведення хворих на хіміорезистентний туберкульоз. Ведення хворих на туберкульоз у поєднанні з ВІЛ-інфекцією	6
	Разом	12

8. ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

«Ведення хворих на туберкульоз»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, у тому числі: • Опанування навичками трактування результатів бактеріоскопічного, бактеріологічного	11

	дослідження мокротиння на МБТ та тесту медикаментозної чутливості МБТ. - Опанування навичками трактування даних рентгенологічних досліджень органів грудної клітки. - Опанування навичками трактування результатів лабораторних методів дослідження (загальний аналіз крові, біохімічне дослідження крові, показники функції зовнішнього дихання, аналіз плевральної рідини, загального аналізу спинномозкової рідини). - Опанування навичками трактування проби Манту з 2 ТО ППД-Л.	
2	Індивідуальна робота: - Доповідь реферату на практичному занятті. - Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. - Доповідь історії хвороби на практичному занятті - Написання тез, статей.	7
Разом		18

9. Індивідуальні заняття – не передбачено

10. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні - розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, задачі.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи:

аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

11. Методи контролю

Форми контролю і оцінювання дисципліни

Оцінка з фтизіатрії виставляється лише студентам, які засвоїли програму дисципліни “Фтизіатрія” (студент має набрати мінімальну кількість балів - **113**: 63 бали - при вивченні дисципліни та 50 балів – за підсумковий контроль).

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Форми контролю

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (2005).

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні дисципліни (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Форми поточного контролю:

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки студентів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні дисципліни (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами підсумкового контролю – 80 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Студенту за кожний етап практичного заняття (практична частина, семінарське обговорення, письмовий контроль) виставляється оцінка за 12-бальною шкалою. Потім виводиться середнє арифметичне значення трьох оцінок, яке виставляється в журнал.

На практичній частині за кожен етап роботи виставляється оцінка наступним чином:

1. На початку практичної частини студенти повинні допуститися до проведення практичної роботи (вони повинні ...). За цей етап студент може максимум набрати 2 бали.

2. За виконання практичної роботи ретельно слідкує викладач, в кінці він оцінює одержаний результат. Максимум за даний вид роботи студент може отримати 4 бали.

3. Захист практичної роботи. На цьому етапі студент може отримати 6 балів.

В кінці практичної частини викладач виводить середнє арифметичне з кожної оцінки за частини занять і виставляє її кожному студенту.

Розподіл балів, що присвоюється студентам

№ з/п	Поточна навчальна діяльність)	Максимальна кількість балів
	Ведення хворих на туберкульоз	
1.	Тема 1	60
2.	Тема 2,3	60
	Індивідуальна СРС	
Разом		120
Поточний контроль, в тому числі:		80
Разом сума балів		200

Мінімальний середній бал, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – 4 бали.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни дорівнює 120 балам.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля 1 на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні **дисципліни** набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (**63**).

Форма проведення підсумкового контролю має бути стандартизованою і включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми контролю з фтизіатрії визначаються у робочій навчальній програмі.

Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з фтизіатрії виставляється лише студентам, які засвоїли **програму дисципліни “Фтизіатрія”** (студент має набрати мінімальну кількість балів - **113: 63 бали** - при вивченні **дисципліни** та 50 балів – за підсумковий контроль).

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового контролю).

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за шкалами ECTS та 4-ри бальною (традиційною)

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у шкалу ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів
Fx	Повторна здача
F	Обов’язковий повторний курс навчання

Відсоток студентів визначається на виборці для студентів даного курсу в межах відповідної спеціальності.

Для спеціальностей 7.110101 “лікувальна справа”, 7.110104 “педіатрія”, 7.110105 “медико-профілактична справа”, які навчаються з фтизіатрії за єдиним навчальним планом і єдиною навчальною програмою з фтизіатрії, вибірка складається із студентів названих трьох спеціальностей (якщо ВНЗ не прийнято інакше).

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальну шкалу таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	“5”

B, C	“4”
D, E	“3”
FX, F	“2”

Оцінка з дисципліни FX, F (“2”) виставляється студентам, яким не зарахований модуль 1 з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX (“2”) виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали модульний підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового модульного контролю під час зимових канікул та впродовж 2-ох (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (відвідали всі аудиторні заняття модуля 1, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю), мають **пройти повторне навчання з модуля 1 за індивідуальним навчальним планом**. Рішення приймається керівництвом ВНЗ відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	A	відмінно	зараховано
	B	добре	
	C		
	D	задовільно	
	E		
	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Матеріали підготовки до лекцій.
2. Презентації лекцій.
3. Матеріали підготовки до практичних занять.
4. Методичні вказівки.
5. Варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи.
6. Тестові завдання для підсумкового контролю.
7. Тестові завдання для щоденного контролю.
8. Варіанти теоретичних питань для самостійного вивчення.

Рекомендована література:

Базова

1. Фтизіатрія. Національний підручник /В.І. Петренко, Л.Д. Тодоріко, Л.А. Гришук та ін.. За ред. В.І. Петренка.- К. : ВСВ «Медицина» .- 2015.- 472 с.

2. Фтизіатрія (навчальний посібник) За ред. В.П.Мельника, І.Г. Ільницького – Київ – Львів:2008.- 304 с.
3. Фтизіатрія .Підручник для студентів медичних вузів / За ред. проф. Мельника.- Київ:Софія-А. 2008.-296 с.
4. Фтизіатрія. Підручник/ За ред. В.І. Петренка.- Вінниця: Нова книга.- 2006.- 504 с.
5. Фтизіатрія (збірник завдань для тестового контролю знань) за ред. В.М. Москаленка, В.І. Петренка. Вінниця: Нова книга.- 2005.- 246 с.
6. Підручник “Туберкульоз” за ред. проф. І.Т. П’ятночка.- Тернопіль: Укрмедкнига.- 2005. –280 с.
- 7.Бліхар Є. Фтизіатрія: Підручник.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.- 372 с.
8. Фтизіатрія: Навчальний посібник українською та англійською мовами / І.Т.П’ятночка, С.І.Корнага, В.І.П’ятночка.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.- 260 с.
- 9.Мультимедійний лазерний компакт-диск «Фтизіатрія», 2000.
10. Савула М.М., Ладний О.Я. Туберкульоз.- Тернопіль: Укрмедкнига, 1998.-324.

Допоміжна

1. Фещенко Ю.І., Мельник В.М. Організація контролю за хіміорезистентним туберкульозом. Виробниче видання.- К.: Здоров’я, 2013.- 704 с.
- 2.Пульмонологія та фтизіатрія: Національний підручник у 2-х т./За ред.. Ю.І. Фещенка, В.П. Мельника, І.Г. Ільницького.- Київ, Львів:Атлас,2011.- 1362 с.
1. Фещенко Ю.І., Мельник В.П., Турченко Л.В., Лірник С.В. Туберкульоз: організація діагностики, лікування, профілактики та контролю за смертністю [Виробниче видання] – К.: Здоров’я, 2010.- 448 с.
2. Пульмонологія та фтизіатрія: Підручник: у 2-х т./За ред.. Ю.І. Фещенка, В.П. Мельника, І.Г. Ільницького.- Київ, Львів:Атлас,2009.- 1336 с.
5. Фтизіатрія: навчально-методичний посібник. Збірник завдань для тестового контролю знань / За ред. В.Ф. Москаленка, В.І. Петренка. - Вінниця: Нова книга, 2005.- 296с.
- 6.Туберкульоз / За ред. проф. Асмолова О.К. – Одеса, 2002. –275 с.